

Ранна комуникация и език

Етап	Слушане и внимание	Разбиране (Рецептивен език)	Говорене (експресивен език)	Социална комуникация (Направления от Лично, социално и емоционално развитие, Комуникация и език)
0-11 месеца	Обръща се към познат звук, след което определя с точност обхвата на звуците. Слуша, различава и реагира на интонациите и звуците на гласовете. Успокоява или предупреждава за звука на речта. Мимолетно внимание - не се контролира от детето, нови стимули отнемат цялото му внимание.	Спира се и поглежда, когато чува собственото си име. (на 12 месеца ☐)	Постепенно развива говорни звуци (бълбукане), за да общува с възрастни; казва звуци като "baba", "nono", "gogo". (на 11 месеца ☐)	Гледа лицата и копира движенията на лицето, напр. изплезва език. Концентрира се внимателно върху лицата и се наслаждава на общуването. Използва глас, жестове, контакт с очите и изражение на лицето, за да установи контакт с хората и да задържи вниманието им. (до 12 месеца ☐)
8-20 месеца	Концентрира се внимателно върху предмет или дейност по свой избор за кратки периоди от време. Обръща внимание на доминиращия стимул - лесно се разсейва от шумове или разговори с други хора. Движи цялото си тяло под звуци, които харесва, като музика или равномерен ритъм. Има силен изследователски импулс.	Реагира на различни неща, казани в познат контекст със специален човек (напр. "Къде е мама?", "Къде е носът ти?") Разбирането на отделни думи в контекст се развива, напр. "чаша", "мляко", "татко".	Използва единични думи. (до 16 месеца ☐) Често имитира думи и звуци. Наслаждава се на бъбренето и все повече експериментира с използването на звуци и думи за общуване с различни цели (напр. плюшено мече, още, не, довиждане).	Обича да е с познат възрастен и да го наблюдава. Развиване на способността да се следи езикът на тялото на възрастните, включително посочване и жестове. Научава, че гласът и действията им оказват влияние върху другите. Използва посочване с поглед, за да отправя молби и да споделя интереса си. (до 18 месеца ☐)
16-26 месеца	Слуша и се наслаждава на ритмичните модели в римите и приказките. Радва се на римите и демонстрира слушане, като се опитва да се присъедини към действието или вокализацията. Строго внимание - може да изглежда, че не чува.	Избира познати предмети по име и отива да ги намери, когато го помолят, или разпознава предмети от група.	Започва да свързва две думи (например "искам топка", "още сок"). (на 24 месеца ☐) Употребява различни видове думи от ежедневието (съществителни, глаголи и прилагателни, напр. banana, go, sleep, hot). Започва да задава прости въпроси.	Постепенно може да се включи в игра с играчки (помага на детето да си представи гледната точка на друг човек). Търси отговорите на другите, които потвърждават, допринасят или оспорват тяхното разбиране.
22-36 месеца	Отделено насочено внимание. Може да се прехвърли към друга задача, ако вниманието е напълно заето - използването на името на детето помага за фокусирането (до 36 месеца) Слуша с интерес звуците, които възрастните издават, когато четат приказки. Разпознава и реагира на много познати звуци, напр. обръща се при почукване на вратата, гледа към вратата или отива до нея.	Разпознава думи за действие, като посочва правилната картинка, напр. "Кой скача?" (на 30 месеца ☐) Разбира "кой", "какво", "къде" в прости въпроси (напр. "Кой е това/може?", "Какво е това? "Къде е? Развитие на разбирането на прости понятия (напр. голям/малък)	Научава много бързо нови думи и може да ги използва в общуването. Употребява действия, понякога с ограничено говорене, които в голяма степен са свързани с "тук" и "сега" (напр. протяга ръка към играчка, казвайки "Имам я"). Използва разнообразни въпроси (напр. (какво, къде, кой). Използва прости изречения (напр. "Мама отива на работа"). Започва да използва окончания на думи (напр. going, cats).	Използва езика като мощно средство за разширяване на контактите, за споделяне на чувства, опит и мисли. Води разговор, като прескача от тема на тема. Обича да общува и да говори с възрастни и други деца. Интересува се от играта на другите и ще се включи. Отговаря на чувствата на другите.

30-50 месеца	Изслушва другите на четири очи или в малки групи, когато разговорът ги интересува. Слуша приказки с нарастващо внимание и запомняне. Присъединява се към повтарящи се рефрени и предусеща ключови събития и фрази в рими и приказки, Фокусиране на вниманието - все още слуша или прави нещо, но може да измества вниманието си. Може да следва указания (ако не е съсредоточен върху изораната от него дейност).	Разбира употребата на предмети (напр. "С какво режем?"). Показва разбиране на предлози като "под", "отгоре", "отзад", като извършва действие или избира правилна картинка-започва да разбира въпросите "защо" и "как"	Започва да използва по сложни изречения за свързване на мисли (напр. използване на и, защото) Може да разказва за минало просто събитие в правилен ред (напр. слязъл по порзалката, наранил си пръста) Използва разговора, за да свързва идеи, да обяснява какво се случва и да предвижда какво може да се случи след това, да си спомня и да преживава минали преживявания. Пита защо се случват нещата и дава обяснения. Пита например кой, какво, кога, как. Използва различни времена (напр. играя, играе, ще играе, играе)	Започва да приема нуждите на другите с подкрепа. Може да инициира разговори. Проявява увереност при осъществяване на връзка с други хора за подкрепа и напътствия. Говори свободно за своя дом и общност. Създава приятелства с други деца.
40-60+ месеца	Запазва вниманието си, концентрира се и седи тихо, когато е необходимо. Интегриран - може да слуша и да прави в различни ситуации с различни хора, променя се в зависимост от изискванията на задачата. Двупосочно внимание - може да слуша и да върши нещо за кратък период от време. Поддържа внимателно слушане, като реагира на чутото с подходящи коментари, въпроси или действия.	Разбира хумора, напр. безсмислени рими, вицове. Може да проследи история без картинки или реквизит. Разбира инструкции, съдържащи думи за последователност. първо ... после последно и по-абстрактни понятия - дълъг, къс, висок, твърд, мек, груб Демонстрира разбиране на въпросите "как?" и "защо?", като дава обяснения	Разширява речника, особено чрез групиране и назоваване, като изследва значението и звученето на новите думи. Свързва твърденията и стиковите с основна тема или намерение. Използва езика, за да си представя и пресъздава роли и преживявания в игрови ситуации. Въвежда сюжетна линия или разказ в играта си. Използва разговора, за да организира, подрежда и изяснява мисленето, идеите, чувствата и събитията.	Има увереност да говори с другите за собствените си желания, интереси и мнения. Започва разговор, обръща внимание на това, което казват другите, и се съобразява с него Обяснява собствените си знания и разбирания и задава подходящи въпроси на другите. Изразява нужди/чувства по подходящ начин. Показва, че се съобразява със слушателя, когато говори. Работи като част от група или клас, като се редува.

Бележки за наблюдение на ранното общуване и езика

Наблюдение и преценка за най-добро съответствие

- Преценките за етапа на развитие на детето се правят чрез процес на непрекъснато наблюдение.
- Наблюдението включва забелязване на това, което децата правят и казват в различни контексти, и включва информация от семейството за това, което децата правят и казват у дома.
- За децата, изучаващи английски като допълнителен език, е важно да се получи информация от семействата за това как децата използват езика на майчиния си език и как общуват у дома.
- Оценката е "най-подходящата" за дадена група от етапи. Това включва разглеждане на това, което се знае за детето, и съпоставянето му с развитието, описано в групите. Това трябва да се разглежда поотделно за всяко направление на общуването и езика.
- В рамките на всяка група ще бъде направена преценка на две нива - или "Възникващо", когато детето показва известно развитие на това ниво, или "Сигурно", когато повечето от твърденията отразяват настоящото развитие на детето.
- Развитието на звуковете на речта не е необходимо да се оценява специално, но е полезно да се знае за типичното развитие, което е описано в таблицата вдясно.

Контролни точки

- Наред с преценката за "най-добро съответствие" са включени и някои твърдения за "контролни точки". Маркирани с флагче "🚩" и конкретна възраст, това са конкретни твърдения, които трябва да бъдат отбелязани.
- Когато детето не е достигнало контролна точка на посочената възраст, това не е непременно признак за затруднение. Твърденията за контролна точка служат като предупреждение за внимателно наблюдение, включително обсъждане със семейството и евентуално допълнителна оценка или подкрепа.

•

Насоки за типичното развитие на речевите звуци	
Етап	Звуци на речта (Развиването на речта и разбирането се отнася за всички езици. Редът на усвояване на определени звуци - тук на английски език - може да се различава при други езици)
0-11 месеца	Бълбука, като използва различни звукови комбинации с промени във височината, ритъма и силата на звука. Бърборене с интонацията и ритъма на родния език ("жаргон")
8-20 месеца	Речта се състои от комбинация от "жаргон" и някои истински думи и може да е трудна за разбиране.
16-26 месеца	Много незрели речеви модели, така че речта може да не е ясна. Могат да пропускат последни звукове или да ги заменят (напр. "тап" вместо "кап"). Употребява повечето гласни и m, p, b, n, t, d, w, h.
22-36 месеца	Речта става все по-ясна и обикновено се разбира от другите към 36-ия месец, въпреки че все още се наблюдават някои незрели речеви модели. Може да замените звуци или да пропуснете последния звук. Възникващи звукове, включително k, g, f, s, z, l, y.
30-50 месеца	Речта в повечето случаи може да бъде разбрана от другите дори при свързана реч. Възникваща употреба на ng, sh, ch, j, v, th, r - може да е непоследователна. Появяват се звукови клъстери (напр. p/ в play, sm e smile), въпреки че някои от тях могат да бъдат опростени (напр. gweep за green).
40-60+ месеца	Като цяло напълно разбираем за другите. Може би все още се развива r u th. Може да опрости сложни клъстери (напр. skr, str).

Постигане на добър резултат

- Целта на наблюдението на развитието на децата е да се планира и осигури по-точна подкрепа за всяко дете, за да постигне добър резултат.
- Колко добре дадена среда помага на децата да постигнат добър напредък, може да се определи чрез анализ на дела на децата, които са в риск от забавяне, според очакванията или изпреварват очакванията във всяко направление на езика и комуникацията. Ако децата постигат бърз напредък, делът на децата в риск от изоставане трябва да намалява с течение на времето.
- Когато се преценява дали дадено дете е в риск от забавяне, в съответствие с очакванията или изпреварващо във всяко направление на езика и комуникацията, е необходимо да се вземе предвид действителната възраст на детето в месеци по отношение на застъпващите се възрастови групи. Ако детето се намира в рамките на два месеца от края на възрастовия диапазон и развитието му все още не е в рамките на диапазона или се оценява като "възникващо" , тогава е уместно да се направи преценка за "риск от забавяне"